

СУЧАСНА ІННОВАЦІЙНА ПОЛІТИКА В КОНТЕКСТІ РОЗВИТКУ ЛЮДСЬКОГО ПОТЕНЦІАЛУ

Карпенко А. В.

канд. екон. наук, доцент,

Запорізький національний технічний університет, Україна

Анотація. Розкрито актуальність інноваційної політики у сучасному розвитку національної економіки. Визначено пріоритетні напрями інноваційної політики та заходи в контексті розвитку людського потенціалу.

Ключові слова: людський потенціал, інноваційна політика, розвиток, економіка.

Карпенко Андрій, PhD economics, associate professor, Zaporizhzhya National Technical University, Ukraine

MODERN INNOVATION POLICY IN THE CONTEXT DEVELOPMENT OF HUMAN POTENTIAL

Summary. The relevance of innovation policy in the modern development of the national economy is revealed. The priority directions of innovation policy and measures in the context of human potential development are defined.

Key words: human potential, innovation policy, development, economy.

В умовах становлення сучасної економіки, що заснована на знаннях і продукуванні інновацій та зростанні доданої вартості за рахунок інтелектуальної праці, в Україні нагальною є потреба розробки сучасної інноваційної політики в контексті розвитку людського потенціалу. Не випадково локомотивом економічного розвитку сьогодні визнаються наукомісткі високотехнологічні галузі, які доповнюються креативними виробництвами. Тому саме творча і креативна інтелектуальна діяльність людини, що заснована на знаннях і компетенціях, стає невід'ємною рисою сучасного соціально-економічного розвитку та конкурентоспроможної економіки, що має бути враховано у новій інноваційній політиці України.

Невисокі темпи зростання національної економіки та повільні соціально-економічні зрушення не дозволяють сьогодні Україні займати у світовому розподілі лідируючі позиції. При цьому досвід багатьох країн доводить, що економічний розвиток забезпечується глибокими структурними змінами, які засновані на формуванні інноваційної моделі економіки. Такі досягнення стають результатом використання активної структурної політики, яка визначає пріоритетні ефективні напрями необхідних інноваційних перетворень в економіці та забезпечує їх реалізацію через використання комплексу державних важелів (державні програми, пряме державне фінансування, залучення іноземних і приватних інвестицій, податкові і кредитні пільги, розвиток людського потенціалу тощо) та органів управління.

Інноваційна політика є одним із напрямів соціально-економічної політики держави, яка ґрунтується на визначенні ідей, завдань, цілей, методів, засобів і механізмів та діяльності з їх реалізації й використання. Вона є сукупністю

форм і методів та системою заходів органів держави щодо планування, організації, стимулювання і контролю, спрямованих на створення взаємопов'язаних механізмів активізації інноваційних процесів і розвитку інноваційної діяльності. Ефективність інноваційної політики держави визначається спроможністю «забезпечувати швидкий та безперервний рух знань за всіма ланками інноваційного ланцюга – від їх генерування до втілення у технологічні та організаційні інновації, що трансформуються у прибутки високотехнологічних компаній, продуктивні робочі місця та національний дохід країни» [1, с. 505]. Тобто саме рівень розвитку людського потенціалу визначатиме швидкість і якість генерування, передачі та трансформації знань.

Результативність інноваційних політик багатьох країн світу (Японії, США, країн ЄС, Індії та Китаю) доводять необхідність здійснення цілеспрямованого, системного та добре обґрунтованого державного управління науковою та інноваційною діяльністю, де відбувається зародження та комерціалізація знань. Ці види інноваційних економік ґрунтуються на формуванні взаємодії науки, освіти і промисловості, а також чітко виокремлюється розвинута фундаментальна наука в більш «багатих» країнах, що мають довготривалу практику такої діяльності. Тобто, зазначені характеристики відображають тісний взаємозв'язок інноваційності економіки з людським потенціалом (інтелектуальні активи, капітал). Оскільки саме людина є носієм знань, компетенцій, інтелекту та здатна продукувати інновації, важливо її стимулювати до інноваційної активності. Особливе місце має відводитись створенню умов для прояву творчості та креативності людини, що в інноваційній економіці забезпечується при взаємодії науки, освіти і виробництва в межах національних інноваційних систем.

Незважаючи на національні відмінності у розвинених країнах Європи, що визнали та прийняли до реалізації заходи зі стимулювання інноваційної діяльності, переважно всі досягнення ґрунтуються на інституціональних змінах, які пов'язані з формуванням структурних елементів та механізмів здійснення інноваційної політики: створення нових адміністративних структур, заснованих на системному характері інновацій; визнання на урядовому рівні інновацій життєво важливим фактором економічного розвитку та активізація відповідного діалогу між науковим співтовариством, промисловістю і громадськістю; використання нового механізму прогнозування і визначення пріоритетів «Передбачення» («Foresight») для формування національної інноваційної стратегії [2, с. 171]. Держава в особі органів державної та місцевої влади стала ініціатором і основним джерелом фінансування наукової діяльності та стимулювання інноваційних процесів, які поступово почали доповнюватися і замінюватися значною частиною приватного капіталу. Розширення сфери залучення приватного капіталу забезпечувалося шляхом формування сприятливого підприємницького середовища та пільгових умов здійснення інноваційної діяльності.

В межах інноваційної політики держава створює умови для формування та використання людського і науково-технологічного потенціалу країни, визначає пріоритети та підтримує їх розвиток через систему фінансово-

кредитних та податкових інструментів, формує організаційні механізми інформаційного і ресурсного забезпечення інноваційної діяльності, розробляє законодавчу базу та дотримується її реалізації. Тобто державна інноваційна політика сприяє зростанню інноваційної активності людського потенціалу та суб'єктів господарювання, трансферу технологій, розвитку інноваційного підприємництва, стимулює пріоритетні інновації тощо.

В Україні важливою є розробка такої інноваційної політики, яка б узгоджувалась із визначеною метою та ґрунтувалася принаймні на визначених у Законі України «Про інноваційну діяльність» основних принципах: орієнтація на інноваційний шлях розвитку економіки; створення умов для збереження, розвитку і використання вітчизняного науково-технічного та інноваційного потенціалу; забезпечення взаємодії науки, освіти, виробництва, фінансово-кредитної сфери у розвитку інноваційної діяльності; сприяння розвитку інноваційної інфраструктури; підготовка кадрів у сфері інноваційної діяльності тощо [3]. Однак, задекларована мета і принципи інноваційної політики є не повними та й обмежено виконуються, а категоріально-нормативне визначення державної інноваційної політики взагалі відсутнє. Відповідно такі обставини відбивають і реальний стан інноваційного розвитку вітчизняної економіки, коли є розуміння та проголошено його пріоритетність, а чітке трактування та реальні інструменти реалізації державної інноваційної політики відсутні.

Отже, найважливішим пріоритетом інноваційної політики України доцільно визначити розвиток людського потенціалу, що передбачатиме стимулювання населення до інноваційної діяльності, генерації та трансформування знань у інноваційні продукти та технології, забезпечення комерціалізації інновацій. Така виважена інноваційна політика має стати центральною ланкою соціально-економічної політики держави та буде здатна забезпечити підвищення рівня інноваційної активності, збільшення обсягів продукування інновацій, формування сприятливого інституційного середовища та інноваційної інфраструктури. Сучасна інноваційна політика в Україні має бути заснована на поєднанні окремих напрямів активної державної політики щодо розвитку якісної освіти, підтримки наукової діяльності та центрів трансферу технологій, раціоналізації структури економіки та запровадженні ефективних механізмів взаємодії освітніх, наукових і підприємницьких структур, споживачів інновацій та органів державної і місцевої влади.

Література

1. Гесць В. М., Шинкарук І. В., Артёмова Т. І. Структурні зміни та економічний розвиток України : монографія / за ред. д-ра екон. наук Л. В. Шинкарук. Київ : Ін-т екон. та прогнозув. НАН України, 2011. 696 с.
2. Онікієнко В. В. Інноваційна політика країн Євросоюзу та СНД: проблеми і практика реалізації. *Український соціум*, 2006. №3. С. 170–183.
3. Про інноваційну діяльність: Закон України від 04.07.2002 р. № 40-IV. URL : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/40-15>.